

ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Проректор з науково-педагогічної роботи
Шаран В. Л.
Підпис
Ініціали та прізвище
20 19 р.

ПРОГРАМА КЛІНІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Назва

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
Шифр Назва
Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія
Шифр Назва
Освітня програма Фізична терапія, ерготерапія
Назва
Навчально-науковий інститут фізичної культури і здоров'я
Кафедра здоров'я людини та фізичної реабілітації

Дані про практику

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг практики (кредити ЄКТС)	Особливість проведення практики	Вид контролю
Денна	IV	7	180/6	Згідно з графіком навчального процесу упродовж 4 тижнів	Диф. залік
	II*	3			
Заочна	IV	7	180/6	В індивідуальному порядку впродовж семестру (4 тижні)	Диф. залік
	II*	3			

* на основі ОКР Молодший спеціаліст

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки бакалавра.

Розробники:

Підпис
Підпис

Н.Р. Закаляк, к мед.н., доцент
Ініціали та прізвище викладача, науковий ступінь та вчене звання

О.Г. Матрошилін, к мед.н., доцент
Ініціали та прізвище викладача, науковий ступінь та вчене звання

Погоджено керівником групи забезпечення освітньої програми

Підпис

І.С. Флонт, д мед.н., професор
Ініціали та прізвище керівника, науковий ступінь та вчене звання

Схвалено на засіданні кафедри здоров'я людини та фізичної реабілітації.

Протокол № 3 від 11 березня 20 19 р.
Завідувач кафедри
Ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту фізичної культури і здоров'я.

Протокол № 3 від 28 березня 20 19 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № 4 від 16 квітня 20 19 р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета, завдання і нормативний зміст клінічної практики визначаються відповідною освітньо-професійною програмою першого рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Фізична терапія, ерготерапія галузі знань 22 Охорона здоров'я. Особливістю програми є забезпечення системи підготовки фахівця, що передбачає поєднання теоретичної та практичної підготовки в умовах закладу вищої освіти та лікувально-профілактичних закладів, тобто обов'язковою є клінічна практика, яка проводиться на базах регіональних лікувальних, санаторно-курортних і оздоровчо-реабілітаційних закладів.

Мета: клінічна практика спрямована на поглиблення, вдосконалення і закріплення практичних умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності майбутніх фізичних терапевтів і ерготерапевтів у закладах лікувально-профілактичного, санаторно-курортного, оздоровчо-реабілітаційного типів, у закладах соціального забезпечення та інклюзивної освіти.

Завдання:

- ознайомити студентів з видами, умовами та обставинами професійної діяльності в конкретних лікувально-профілактичних, оздоровчо-реабілітаційних, соціальних закладах;
- розвинути та вдосконалити сукупність професійних практичних вмінь і навичок фахівця з фізичної терапії та ерготерапії для відновлення здоров'я, порушеного травмами і захворюваннями різних систем і органів, або формування і розвитку компенсаторно-пристосувальних навиків при обмеженні життєдіяльності з метою підвищення якості життя пацієнтів;
- сформувати, розвинути і закріпити комплекс морально-психологічних якостей, як невід'ємної частини професійної підготовки фізичного терапевта та ерготерапевта для провадження ними майбутньої професійної діяльності;
- сприяти вибору сфери майбутньої професійної діяльності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Практика є невід'ємною складовою освітньої програми підготовки фізичних терапевтів і ерготерапевтів. Передумовою для закріплення теоретичних знань, набуття й удосконалення практичних умінь та навичок в галузі охорони здоров'я, відповідних компетентностей зі спеціальності Фізична терапія та ерготерапія, є вивчення раніше ряду дисциплін, а саме: Вікової анатомії та фізіології, Функціональної анатомії, Оздоровчих видів рухової активності, Фізіології, Психології, Основ фізичної реабілітації, Масажу реабілітаційного, Технічних засобів у фізичній реабілітації,

Лікувальної фізкультури. Вивчення вказаних дисциплін забезпечує здобуття необхідних для проходження практики результатів навчання, а саме:

- сприяти зміцненню та збереженню особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини й освітньої діяльності серед пацієнтів / клієнтів, членів їх родин, медичних фахівців;
- демонструвати знання професійної термінології свого фаху, уміння дотримуватися етики ділового спілкування, складати різні види документів, що є необхідними для виконання професійних завдань;
- демонструвати уміння використовувати біологічні, медичні, педагогічні та психосоціальні аспекти фізичної реабілітації;
- застосовувати основні засоби надання долікарської допомоги у невідкладних станах;
- визначати симптоми та синдроми поширених захворювань людини; адекватно вибирати методи й інструменти оцінки, відповідно до наявних у пацієнта порушень за міжнародною класифікацією функціонування (МКФ);
- демонструвати здатність до пацієнтоцентричної практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом, його родиною і членами міждисциплінарної команди;
- демонструвати уміння здійснювати заходи фізичної реабілітації для корекції порушень функцій організму, ліквідації або компенсації функціональних обмежень участі в заняттєвій діяльності;
- обирати відповідні прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта, його безпеку і приватність;
- демонструвати уміння вербального і невербального спілкування з учасниками реабілітаційного процесу;
- демонструвати уміння проводити інструктаж та навчання пацієнтів, членів їх родини;
- оцінювати результати виконання реабілітаційної програми.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРАКТИКИ

Освітньою програмою професійної підготовки фізичних терапевтів і ерготерапевтів передбачені результати навчання, які будуть формуватися під час проходження студентами клінічної практики, і які спрямовані на вирішення цілого ряду завдань для подальшого навчання за освітньою програмою і майбутньої професійної діяльності.

Очікуваними програмними результатами практики є:

- демонструвати здатність до пацієнтоцентричної практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами

мультидисциплінарної команди згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики;

- безпечно та ефективно використовувати пристрої, прилади та обладнання для проведення реабілітаційних заходів; пристрої та обладнання для контролю основних життєвих показників пацієнта; технічні допоміжні засоби пересування та самообслуговування;

- оцінювати результати виконання реабілітаційної програми з використанням відповідних засобів вимірювання та модифікації поточної діяльності.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Загальну організацію проходження практики та контроль за її проведенням здійснює керівник практики від університету.

В інституті відповідальними за організацію і проведення практики є дирекція інституту та інститутський керівник практикою. Навчально-методичне керівництво і контроль за виконанням програми практики забезпечує викладацький склад кафедри здоров'я людини та фізичної реабілітації.

Студенти інституту скеровуються на практику в заклади, з якими університет уклав угоди на предмет проходження практики студентами спеціальності 227 Фізична реабілітація, 227 Фізична терапія, ерготерапія. Під час практики студенти працюватимуть на посадах фахівця з фізичної реабілітації, фізичного терапевта, ерготерапевта, інструктора з лікувальної фізкультури, інструктора з трудової терапії, масажиста.

Розподіл студентів за базами практики готує дирекція інституту разом з інститутським керівником практики. Для підготовки наказу по університету, інститут за два тижні до початку практики готує інформацію, в якій вказуються термін проведення практики студентами, відомості про студентів (прізвище та ініціали, спеціальність, група, база проходження практики, керівники практики від кафедри).

Обов'язки керівника практики від інституту:

1. Розподіляє студентів за базами практики.
2. Перед початком практики організовує і проводить настановчу консультацію з питань проходження практики.
3. Контролює роботу методичних керівників практикою від кафедри, вживає заходи з ліквідації недоліків у її організації та проведенні.
4. Перевіряє звітну документацію студентів за результатами проходження практики.
5. Бере участь в обговоренні проблемних питань щодо організації та

проведення практики студентів та вживає заходів щодо її покращення.

Навчально-методичне керівництво практикою і контроль за виконанням програми практики здійснюють **керівники практики від кафедри**, в обов'язки яких входить:

1. Подання на базу практики списку студентів та узгодження з керівником бази практики змісту завдань для студентів.
2. Проведення інструктажу про порядок проходження практики, інструктажів з охорони праці та протипожежної безпеки.
3. Інформування студентів-практикантів про систему звітності за результатами проходження практики.
4. Контроль за проходженням студентами практики.
5. Приймання диференційованого заліку з практики.
6. Участь у засіданнях кафедри та вченої ради інституту з питань обговорення результатів проходження студентами практики.

Обов'язки керівника практики від бази зазначені в угодах між університетом і базами практики.

Обов'язки студента-практиканта:

1. Своєчасно приступити до проходження практики;
2. Підпорядковуватись правилам внутрішнього розпорядку лікувальних і реабілітаційних закладів, дотримуватись професійної етики, конфіденційності, субординації, поведінки та відповідної форми одягу.
3. Виконувати розпорядження медичного персоналу лікарні, пов'язані з порядком проходження практики.
4. Якісно та в повному обсязі виконувати усі завдання, передбачені програмою практики, нести відповідальність за виконану роботу.
5. Відповідати за належну особисту підготовку до практичних дій, обумовлених конкретним діагнозом пацієнта чи конкретною ситуацією
6. Своєчасно оформити передбачену програмою документацію про проходження практики та скласти диференційований залік.

5. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Клінічна практика проводиться в обсязі надання реабілітаційної допомоги пацієнтам з порушенням діяльності опорно-рухового апарату, серцево-судинної та дихальної систем, з неврологічними порушеннями. Тривалість практики 4 тижні.

Завданнями студентів на практиці є:

- застосовувати знання з анатомії, фізіології та біомеханіки для проведення оцінки порушень діяльності опорно-рухового апарату, серцево-судинної, дихальної і нервової систем;

- знайомитися з основними засадами проведення заходів фізичної реабілітації (фізичної терапії та ерготерапії) з пацієнтами з порушенням діяльності опорно-рухового апарату, серцево-судинної, дихальної систем та неврологічними порушеннями;

- набувати і закріплювати практичні навички проведення реабілітаційних заходів:

- проводити оцінку порушень діяльності опорно-рухового апарату, серцево-судинної, дихальної та нервової систем;
- застосовувати методику ортопедичного обстеження;
- описувати порушення діяльності опорно-рухового апарату, серцево-судинної, дихальної та нервової систем і пояснювати причини їх виникнення;
- складати і реалізовувати індивідуальні програми реабілітації;
- співпрацювати з іншими членами міждисциплінарної команди чи спеціалістами з галузі охорони здоров'я.

Структура основних завдань студента-практиканта

<i>№з/п</i>	<i>Завдання</i>	<i>Вид звітнього документу</i>
1.	Організація діяльності практиканта	
1.1.	Взяти участь в настановній консультації з організаційно-методичних питань проходження клінічної практики.	Запис у щоденнику
1.2.	Скласти календарний графік проходження практики і вести облік його виконання.	Запис у щоденнику
1.3.	Взяти участь у захисті клінічної практики. Розробити пропозиції щодо вдосконалення програми практики.	Звіт про проходження практики з пропозиціями
2.	Вивчення методики і організації фізичної реабілітації на базі практики	
2.1.	Взяти участь в бесіді з керівником практики в лікувально-реабілітаційному закладі, інструкторами, реабілітологами. Спостерігати за роботою реабілітологів, які працюють на базі практики.	Запис у щоденнику
2.2.	Ознайомитися з документами планування і обліку з фізичної реабілітації.	Запис у щоденнику
2.3.	Спостерігати за роботою реабілітологів, фізичних терапевтів та ерготерапевтів, які	Запис у щоденнику

	працюють на базі практики.	
3	Навчально-методична робота	
	Оцінка стану пацієнта	
3.1.	Збирати анамнез, опитуючи пацієнтів/членів його сім'ї/лікарів.	Картка обстеження пацієнта, історія хвороби, схема обстеження
3.2.	Вибирати відповідні методи обстеження щодо стану пацієнта та обставин, пояснюючи аспекти процедури обстеження.	Запис у щоденнику
	Планування програми реабілітації	
3.3.	Аналіз інформації зібраної з медичних записів/у пацієнта, членів сім'ї, лікарів, реабілітологів.	Запис у щоденнику
3.4.	Виявлення основних проблем та складання реабілітаційного прогнозу.	Запис у щоденнику
3.5.	Визначення короткотермінових та довготермінових цілей.	Запис у щоденнику
3.6.	Вибрати відповідні методи реабілітації, включаючи їх послідовність, частоту та тривалість.	Запис у щоденнику
	Реалізація програми реабілітації	
3.7.	Спостерігати за симптомами та реакцією пацієнта на реабілітаційне втручання.	Запис у щоденнику
3.8.	Вносити корекцію у програму, враховуючи спостереження за станом пацієнта та результати повторних обстежень.	Індивідуальна програма реабілітації
3.9.	Застосовувати різні методи / переміщення / обладнання, в разі необхідності звертатися за допомогою.	Індивідуальна програма реабілітації
3.10.	Надавати чіткі вказівки пацієнтам та членам сім'ї, наведення прикладів для заохочення та досягнення оптимальної співпраці.	Індивідуальна програма реабілітації
3.11.	Записувати точні, об'єктивні і повні дані обстеження згідно з форматом.	Запис у щоденнику
	Професійна поведінка та вдосконалення	

3.12.	Усвідомлюючи відповідальність, намагатися вирішувати самостійно проблеми, а потім узгоджувати висновки з керівниками практики, перш ніж продовжувати роботу.	Карта оцінки клінічної практики
3.13.	Зберігати конфіденційність інформації пацієнта, уникаючи обговорення зі сторонніми особами.	
4.	Навчально-дослідна робота	
4.1.	Провести педагогічні спостереження, різноманітні вимірювання та оцінювання за шкалами і тестами.	Запис у щоденнику
4.2.	Провести тестування рівня функціонування основних систем організму.	Запис у щоденнику
4.3.	Спостерігати за роботою свої колег студентів.	Запис у щоденнику
4.4.	Підготовка рефератів, включення в роботу елементів експериментального дослідження, доповідей чи повідомлень під час проведення групових засідань.	
5.	Самостійна робота	
5.1.	Скласти програму реабілітації для пацієнта.	Індивідуальна програма реабілітації
5.2.	Ознайомитися з новими, сучасними науковими даними щодо обраної проблематики в галузі фізичної терапії та ерготерапії і підготувати реферат.	Реферат
5.3.	Підготувати відеозвіт чи звіт-презентацію за результатами проходження практики.	Відеозвіт (звіт-презентація)

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

6.1. Обрати тему (теми) виступу для представлення її на групових заняттях (семінарах) під час проходження практики, якщо такі проводяться в лікувально-реабілітаційному закладі.

6.2. Підготувати реферат на обрану студентом тему з питань застосування фізичної терапії, ерготерапевтичного втручання, сучасних методів реабілітації пацієнтів з порушеннями з боку опорно-рухового апарату, серцево-судинної і дихальної систем, з неврологічними порушеннями.

Структура реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. У вступі обґрунтовуються вибір теми, її актуальність. Основна частина може містити підрозділи. Наприкінці роботи додається список використаної літератури. Орієнтований обсяг реферату — 12–18 друкованих аркушів.

7. ЗМІСТ ТА ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНИХ МАТЕРІАЛІВ

Після завершення практики, студенти повинні здати керівникові практики в інституті наступну документацію:

1. Щоденник практики.
2. Індивідуальне завдання: реферат та доповідь на групових засіданнях у лікувальному закладі (якщо такі проводяться).
3. Відеозвіт чи мультимедійну звіт-презентацію за результатами проходження практики.
4. Характеристику з місця проходження практики, яку підписує керівник бази практики і завіряють печаткою лікувально-реабілітаційної установи.

Щоденник клінічної практики містить наступну інформацію:

- а) календарний графік проходження практики;
- б) опис бази проходження практики;
- в) у хронологічній послідовності студент вносить у щоденник дані про проведenu роботу, яку він виконував особисто або брав участь у її виконанні під час проходження практики у відділеннях відновного лікування лікувально-профілактичного закладу (робота фізичного терапевта та ерготерапевта в залі ЛФК, кабінеті лікувального масажу, у кабінетах фізіобальнеотерапії, в кабінеті ерготерапевта та ін). Записи в щоденнику кожного дня перевіряє та візує керівник практики в лікувально-реабілітаційному закладі (або уповноважена ним особа - клінічний інструктор) і раз на тиждень – керівник практики від інституту.
- г) текстовий звіт про проходження практики, в якому необхідно відобразити позитивні сторони практики, зауваження з виокремленням проблемних питань та надати пропозиції щодо вдосконалення програми практики;
- д) карту оцінювання практики клінічним керівником.

8. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Практика завершується диференційованим заліком. Диференційований залік складається студентами в останній день практики керівникові практики від інституту.

Критерієм якості проходження практики є засвоєння практичних навичок, вмінь, знань, передбачених програмою клінічної практики, що оцінюється за заповненою “Картою оцінки клінічної практики”.

Загальна оцінка за підписом керівника практики заноситься до залікової книжки студента і заліково-екзаменаційної відомості.

Атестація студентів за виконання програми клінічної практики

1. Практична діяльність студентів (збір анамнезу, проведення реабілітаційного обстеження, визначення основних проблем у пацієнтів, складання короткотермінових та довготермінових цілей, складання реабілітаційної програми, внесення корекції у програму, оцінка результатів роботи, розробка практичних рекомендацій, спілкування з пацієнтами, родичами, медичним персоналом, контроль за станом пацієнта) – за даними “Карти оцінки клінічної практики” - до 40 балів.

2. Складання робочої документації (щоденник, картки (схеми) обстеження, складання конспекту реабілітаційної програми, звіт про проходження практики) – до 20 балів.

3. Співбесіда з кафедральним керівником практики – 10 балів.

4. Виконання завдань з самостійної роботи: робота з науковою літературою і оформлення реферату – 10 балів.

5. Демонстрація відеозвіту чи звіту-презентації за результатами проходження практики – до 20 балів.

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Шкала оцінювання університету (в балах)	Національна шкала оцінювання	Оцінка з заліку	Шкала ECTS		
			Сумарна оцінка (в балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Визначення
90 -100	“відмінно”	“зараховано”	94-100	A	<i>Відмінно</i> – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
75-89	“добре”		87-93	B	<i>Дуже добре</i> – вище середнього рівня з кількома помилками
			70-86	C	<i>Добре</i> – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок

60-74	“задовільно”		63-69	D	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків</i>
			50-62	E	<i>Достатньо - виконання задовольняє мінімальні критерії</i>
0-59	“незадовільно”	“не зараховано”	40-49	FX	<i>Незадовільно – потрібно працювати, перед тим як отримати екзамен (залік)</i>
			0-39	F	<i>Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота</i>

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Анатомія і фізіологія з патологією / за ред. Я. І. Федонюка. – Т.: Укрмедкнига, 2002.
2. Белая Н.А. Лечебная физкультура и массаж: учебно-метод. пособие для мед. работн. / Н. А. Белая. – М.: “Советский спорт”, 2001. – 273с.
3. Вовканич А.С. Вступ у фізичну реабілітацію. – Львів: Українські технології, 2008. – 200 с.
4. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина / за ред. проф. В.В. Клапчука і проф. Г. В. Дзяка. — К. : Здоров'я, 1995. — 312с.
5. Марченко О. К. Фізична реабілітація із травмами й захворюваннями нервової системи: Навч. посібник. – К.: Олімпійська література, 2006.–196 с.
6. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник / В. М. Мухін. – 3-тє вид., переробл. та доповн. - К.: Олімпійська література, 2009. – 488с.
7. Основи медичної та соціальної реабілітації в медсестринстві: навч. посіб. / [Л. О. Вакуленко, І. Р. Мисула, Л. В. Левицька та ін.]; за заг. ред. Л. О. Вакуленко.– Тернопіль: ТДМУ, 2015. – С. 175 - 183.
8. Соколовський В.С. Лікувальна фізична реабілітація / В.С. Соколовський, Н. О. Романова, О. Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. –236
9. Физическая реабилитация: учебник для студентов высших учебных заведений / Под общ. ред. проф. С. Н. Попова. - Изд. 3-е. — Ростов н/Д: Феникс, 2005. — 608 с.

Допоміжні:

1. Боднар Я. Я., Файфура В. В. Патологічна анатомія та патологічна фізіологія людини. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2002.
2. Мурза В.П. Фізичні вправи і здоров'я. – К: Здоров'я, 1991. – 256 с.
3. Реабилитация неврологических больных / А.С.Кадыков, Л.А.Черникова, Н.В. Шахпаронова. - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 560 с.

4. Фізична реабілітація, спортивна медицина: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.]; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 240 с.
5. Язловецький В.С. Основи лікувальної та оздоровчої фізичної культури. Навч. Посібник. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. Володимира Винниченка, 2002. – 154с.
6. Физические методы в лечении и медицинской реабилитации больных и инвалидов / под ред. профессора И.З. Самосюка. – К.: Здоров'я. 2004 – 620с.